

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Het Leven Vande H. Maghet Geertrvyt Abdisse Tot Eisleben

Gertrudis <de Helfta>

T'Hantvverpen, [1607]

Vant profijt van een goede vville ende offerha[n]de des herten, en[n] van sommige andere onderwijningen daerse verstant af ghecregen heest, van sommige woorden des Goddelijcken diensts. Dat XXX. ...

urn:nbn:de:hbz:466:1-43080

Hoe profijtelijck dat het is Christum dickvils godvruchelijcken ende liefelijcken te groetē.

alder soetsten/alder liefsten/ende dierghelijcken met aendachtige deuotie/dat hy daer dickwils sulcken antwoort booz ontfanckt/soo dat hy daer dooz een sonderlinghe Priuilegie der gratien sal ontfanghen inden Hemel/ghelijck S. Jan een sonderlinghe glorie oock heeft op der aerden/om dat hy genoemt wozt den Discipel die Iesus beminde.

Vant profijt van een goede vville ende offerhāde des herten, en van sommige andere onderwijfingen daerse verstant af ghecregen heeft, van sommige woorden des Goddelijcken diensts.

DAT XXX. CAPITTEL.

Onder de misse die beghint/ Veni & ostende, &c. soo heeft de Heere hem verthoont als heel honich soet dooz de Goddelijcke gratie/van hem geuende eenen leuentmakendē ende Goddelijcken reuck/nederlatende van sijnen hoogē Keyserlijcken thsoon den inbloet van sijn glorie dooz den feestdach van sijn soerbloeyende geboorte. Waer ouer sy gebeden heese booz die haer beuolen waren/ dat de Heere aen elck een van hun volcomender gratie soude gonne. Ende sy heeft dinstanigen antwoorde ontfanghen: Ick hebbe aen elck een van hunlieden ghegeuen een goutwe piype van sulcken cracht/ dat elck een van hun met die tot hem can intrecken van het binnenste mijns Goddelijckē herte al wat hy beghoert. Welcke piype sy verstaen heeft/dat is den goeden wille/ waer dooz een mensche alle geestelijck goet/ soo inden hemel als op der aerden sijn eyghen maken can/ te weten: als een mensche onsteken zijnde dooz begett

Den goede vville.

begheerte / wel soude Godt soo veel lof / danck-
 segginghe / dienst / ende ghetrouwicheyt willen
 bewijfen / als yemant van alle de heylighen
 ghedaen heeft: soodanighen wille ontfanckt de
 onmetelijke goetheydt Godts als volbraght.
 Maer de piype mozt daer-en-bouen met gout
 verue verciert als den mensche Godt danckt
 dooz dat hy hem heeft ghegeuen sulcken edelen
 wille / waer dooz hy ontalijcken meer can ge-
 winnē als de heele werelt met alle haer crach-
 ten soude connen te weghe brengen. Hier na
 heeftse verstaen dat elc een bande vergaderin-
 ghe staende rontom den heere dooz de piype die
 hem gegeuen was na sijn vermoghen / tot hem
 intrack de Goddelijcke gratie / ende sommighe
 se henen recht vant binnenste vant Goddelijck
 herte te trecken / andere quamt dooz de han-
 den des heeren datse outfingen. Ende daerom
 hoe sy berder vant herte trocken / hoe sy oock
 qualijcker vercregen t'gene sy begeerden. Ende
 hoese nader het Goddelijck herte trocken / hoese
 lichter / soetlijcker / ende ouerbloedelijcker
 trocken. Waerom / dooz / die recht ende alder-
 naest trocken vant herte des heeren / werden
 te kennen gegeuen die hui heel gelijksozmich
 maken ende onder gheuen den wille Godts
 bouen al / wenshende dat den loffelicksten
 wille Godts in henlieden heel verbult soude
 worden / so int geestelijck als int tijtelijck: ende
 dese betwegen het merck van het Goddelijck her-
 te met sulcken cracht t'henwaerts / datse ten
 tijde van Godt bestiert / soo te ouerbloediger en
 soeter in hen sullen ontfangen de waterbeken
 bande Goddelijcke soeticheyt / hoe sy haer meer
 gheheel alleen beuolen hebben aen sijnen God-
 delijcken wille. Maer dooz die ghene die dooz

Schade
 vā eygen
 vville.

3 andere

andere litmaten des Heeren arbeiden om tot hen in te trecken / werde bereeckent die na hen begeerten sulcke gauen der gratten alst hen beliefsden / ende wederom sulcken pooghen der deughden na het bestieren van hun eygen wel-duncken bearbeyden om te vercrighen. Ende dese bearbeyden des te swaerder voort ghene sy begheeren / alse meer steunende op hun eyghen wille minder hen bevelen inde voorszinnicheyt Godts.

*Vande offerhande des herten, ende
vant Ghebedt.*

En Godt vruchtich opofferen des ghe-moets en ghebedt. Ende als dese haer herte den Heere offerden met dese woorzen: Siet Heere ick offere v mijn herte / afghetrocken van alle schepselen met ganschere wille/biddende dat ghy dat wast met het crachtich water van v heplighste sijde/ende dat ghy dat opt bequaemste verciert met het dierbaer bloet van v soetste herte/ende dat ghy v dat bequaem maecht inden badom der spre-terren van v Goddelijcke liefde/ soo heeft hem de Sone Godts veropenbaert / dat offerende aen Godt den Vader/vereenicht met syn Goddelijck herte inde ghelijckenisse van eenen kelc/waer van de twee onderste scherpsste deelen aen malcanderen met was t sauen gehecht ware. Het welck sy siende heeftse met sinreckende de-notie tot den Heere gheseyt. Sunt lieffste Godt dat mijn herte altydt by v mach zyn inde ghe-lyckenisse van een flesche diemen ouer wech draeght tot laeffenisse vande Heeren / op dat ghy dat altyt inoeght supuer hebben na v wel-behagen om daer inne te gieren ende wt te gie-ten tot wat ure dat het v beliest/ende vooz wie het v behaeghlyc is. Het welck de Sone Godts
goc

Den kelc
der liefde

goedertierenlijck aenbeerdende / heeft sy ghe-
 ſept tot den Vader. **O** Heylighen Vader laet
 dat herte wtgieten tot d' eewighe glorie / ſulcks
 als mijn herte heeft ingehouwe in mijn menſ-
 cheyt / om t' zinder tijt wtghepelet te worden.
 Waerom alſe naemaels dickwils den Heere
 haer herte offerde / door de boos. woorden ſoo
 dochte haer dat het gebult wert ſomtijtſ alſoo
 dat alleenlycke ſyn wtſtootinghe door lof ende
 danckſegginge gebiel tot die inden hemel woo-
 nen / tot vermeerderinghe van hunlieden blij-
 ſchap / ſomtijtſ oock alſoo dat het te paſſe
 quam de aerſche menſchen tot boozderinghe /
 ghelijck het blyckt int berbolgh. Want van die
 tijt af heeftſe herſtae dat het dē Heere behaegh-
 de / dat diergelijcke dingen ſouden gheſchreuen
 worden tot profijt van vele.

Den daet des barmherticheyds.

Inden Abuent ſoo heeftſe verſtaen door het
 Reſponſ. Ecce venit Dominus protector noſter,
 Sanctus Iſrahel, &c. dat ſoo wanneer yemant
 met volcomē wille in ſyn herte booz hem nau-
 te begeeren dat alle de maniere van ſyn leuen /
 ſoo in boozſpoet / als in tegenspoet ſoude ghere-
 geert worden na den loffelijcken wille Godts /
 dat hy die met ſulcken ghepeys door de mede-
 werckende gratie Godts ſulckē eere aen Godt
 doet / als yemant die den Keyſer de croone des
 rijkſ op ſijn hooft ſtelt.

*Wat dat hy wint die hem heel inden Wille
 Godts ouergheeft.*

Itē door het woord dat in Eſaias / Ele- Eſaias 51.
 uare, eleuare, conſurge Ierusalem, dat is: VVert verſ. 17.
 verheuen, wert verheue, ſtaet op Ierusalem, &c.

Q 4

heeftſe

heeftse verstaen het profijt dat booz de strijden
 de stercke comt vande deuotte der wtuercozen.
 Want om te weten als een beinnende sich
 met ganschert herten bekeert wort tot den Hee-
 re dooz een volcomen wille / soo dat waert in
 haer maght sy geeru soude betalen aenden Hee-
 re alle de schade die eenighins sijn eere geleden
 heeft / ende soo int bidden dooz de sachelen der
 liefden onsteken zijnde lieffelijck den Heere tot
 haer loet. Die versoent hem so / indier boegē dat
 hy daer dooz de heele werelt spaert. En dat is
 datter gesept wort. Vsq̄ ad fundū calicis bibi-
 sti. dat is: Ghy hebt tot den gront des kelcks toe
 ghedroncken, want dooz sulcken middel wort
 de strengicheyt des rechtuerdicheyts te vollen
 veradert inde claerheyt des berinherticheyts.
 Maer datter by staet. Potasti vsq̄ ad faeces. dat
 is: Ghy hebt gedronckē tot het grōfsop toe. geest
 te verstaen dat den berdoeinden die het gront-
 sop des rechtuerdicheyts toe comt gheen ver-
 giffnisse can gheschieden.

*VVarhy ghewint die hem speynt van onprofyte-
 lijcke woorden ende wercken.*

Item dooz dat woort van Isaias: Glorifi-
 caberis, dum non facis vias tuas: dat is / Ghy sult
 glorieus worden als ghy v eyghen weghen niet
 en volght, &c. heeftse verstaen dat die eerst ouer-
 pepfende bestiert sijn woorden ende wercken /
 ende daer in gheen profijt hemerkende hem
 wederhout van die dingen die hem souden lu-
 sten / die vercright daer dooz d'ypboudich wel-
 daet. d'Erste dat hem ghegeuen wort soeter in
 Godt hem te verbliden / gelijcker gesept wort.
 Ghy sult v verheughen inden Heere. Ten twee-
 den dat de schadelijcke gepepsen weyniger te-
 gher

ghen hem ſullen vermoghen. Ghelyck daer geſeyt wort: Ick ſal v verheffen bouen de hooghde der aerden. Ten derden dat den Sone Godts hem volcomentlycker bouē andere int eewigh leuen mededeylet de brycht van ſijn alderheylighſte handelinghe / waer door hy wederſtant gedaen heeft met een edele victorie glorieuſelyc verwinnende alle becozingen / gelijck gheſeyt wort. Ick ſal v ſpijen met het erfdeel van uwen Vader Iacob. Item in die woordē. Ecce merces eius eum eo. dat is: Siet ſinen loon is met hem. Heeftse verſtaē hoe dat den Heere ſeluer in ſijn liefde is den loon der wtuercozen / ſo ſoetelijck hem inboegēde dat de ſiele hā die bemint waerachtelijck can ſegghen datse verre bouen alle verdienſten opt weerdichſte geloont is. Et opus eius coram illo. dat is: Ende ſijn werck is in ſijn tegenwoordicheyt. Dat is alſe haer heel beuelende inde boozlinnicheyt Godts / begeert den wille Godts in alle ſijn werck / ſoo wortse verthoont als volmaecht door de gratie Godts in ſijn teghenwoordicheydt.

*Die leet wesen heeft die wort waerachtelijck
opt gherinckſte verlost.*

Item door dit woort / Sanctificamini filij Iſrahel, &c. dat is: Vort heyligh ghemaecte kinderen van Iſrahel, &c. Heeftse verſtaen / dat ſoo wie geringe beoutwe hebbende van alle dat hy ghedaen heeft / ende verſuynt / in et gheheelder herten hem buyght tot de ghehoorzameydt vande geboden Godts / die wort ſoo waerachtelijck geheplicht ende bereypt ghehouden boozden Heere als dien melaetschen menſche gheſuyert is geworden / tot den welken de Heere Mat. 8.
verf. 4. ſeyde. Ick wille wort gheſuyert. Item door dat

¶ 5 woort.

Pfal. 95. *woort. Cantate Domino canticum nouum, &c.*
 singht den Heere een nieu liedeken, &c. Heeftse
 geleert dat sulcken een den Heer een nieu liebes-
 ken / singht die met aendachticheyt der deuotie
 singht. Want om dat hy van Godt gracie ont-
 fanckt / waer door hy hem tot hem met aen-
 dachticheyt begeeft / daer door als nu vernieut
 zijnde sal hy Godt aenghenaem zijn.

*Godt die breeckt door swaricheyt om dat
 hy soude ghenesen.*

Item door dat woort. *Spiritus Domini super
 me, &c.* dat is: Den Gheest des Heeren die is op
 my, &c. En daer na door dat woort. *Vt mederer
 contritos corde, &c.* dat is / op dat ic soude gene-
 sen die vermorrwet zijn van herren, &c. Heeftse
 geleert dat den Sone Godts / nademael dat hy
 gesondē is om dat hy soude ghenesen die vermor-
 ruwet oft gebroken zijn van herren / somtijds
 sijn wtuercozen door eenige cleynē swaricheyt /
 oock in wtterlycke dingen breeckt / om dat hy
 daer door soude hebben oorsake om hen te ge-
 nesen / maer als hy door dese oorsake comt tot
 de siele / soo en gheneest hy niet de swaricheyt /
 waer door het herte mogelijk vermorrwet is.
 Want dat soo schadelijck niet en is: maer al
 wat hy int herte vint schadelijck / dat ver vint
 hy door allen. Item door dat woort: *In splen-
 doribus Sanctorum, &c.* dat is: Inde blinkende
 schijnselen der heyligen, &c. Heeftse verstaē dat
 het licht des Godtheits soo groot is / ende soo
 onbegrijpelijc / dat al waert elc een vande heyl-
 ligen / van Adam af tot den lesten mensche toe
 soo sonderlinghe / soo clare / soo wijtberbreyde
 kenisse creghe / als opt eenighe creature oft
 schepsel heeft connen crijgen / soo ooc / al waert
 dat

De swa-
 righeden
 ghenesen
 de gebre-
 ken der
 sielen.
 Pfal. 109.
 vers. 3.

dat elck een van die heyligen sijn kennisse booz hem allen behiel / ghenomen oock / al waert dat de schare der heylighen noch dupsentfout meerder ware / nochtans soude alle verstandt te bouen gaende oneyndelijck de Godtheidt ontputtelijck bliuen: ende dat is datter niet gheseyt en is in splendore, maer in splendoribus Sanctorum, ex vtero ante Luciferum genui te. dat is. Niet in dat blinckende schijnsel, maer inde blinckende schijnselen der heylighen, wt den buyck hebbe ick v voortghebraght voor de morgensterre, &c.

*Hoe datmen het Cruys moet draghen
naer den Heere.*

Item als men van eenen martelaer songh. Qui vult venire post me, &c. Heeste den Heere gesien die ginck door eenen wegh die ghenoechlijck was door de groente ende lusticheydt der blommen / maer seer enghende rouwe door de dichte der doornen / booz den welcken sy sach gaende gelijckenisse van een cruys dat de doornen vanden anderen scheidende den wech ghemackelijck wist maecten / ende sy sach hem ommekeeren / ende dat hy de sijnre met vriendelijck aenschijn noyden / ende seyde. Die my wil na volgen / dat hy hem seluen loochene / ende neme sijn cruys op hem / ende volghet my na / etc. onder welke dinghen sy verstaen heeft dat elcks becozinghe sijn cruys is / te weten: Aen sommighe wast een cruys datse door het bedwanck des ghehoorzsaemhepts bedwonghen werden tot eenige dinghen die hen tegen gingen. Andere datse door beswaringe der siecten worden belet vant gene hen luste / ende soo aen andere is oock een ander / welck cruys een peghe-lyck

Elcks een becozinge is sijn cruys.

lijck so op moet nemen dat hy sijnen wille stiere om geerne te lyden dat hem tegen is. Ende daer-en-tusschen dat hy niet achter en late te volbringen vant gene hy weet dat tot meerder Godts lof dient.

Als de straffe meerder is dan de schult, wat datse by brengt.

Als inden Psal. ghesonghen wert den beers. Verba iniquorum, &c. heeftse geleert dat als peccant dooz menschelijke crancheit schuldigh geworden zynde booz sijn schult gestraft wort / is datter wat meer woorden by gehangē worden / die verwecken de barmherticheit Godts / ende sy strecken den schuldighen mensche tot vermeerderinghe van sijn verdiensten.

Hoedat de barmherticheit de wtvercoren straft.

Als de Salve Regina ghesongen wert / ende sy dooz die woorden / misericordes oculos, wenschte dat haer soude gegont worden gesontheit des lichaems. De Heere als soetelyck lachende seyde. En weet ghy niet dat tck v aensie met mijn barmhertichste ooghe als ghy na den lichame gecastijt wort / oft inden Sheest veroert wort? Item noch op den scestdagh van sommighe martelaren alsinen sonck / Gloriosum sanguinem, &c. heeftse gheleert dat ghelyck het bloet (dat in sijn seluen is verleelijck) om dat het booz Christo gestort wort inde H. Schristuere gepresen wort. So oock die versymelijckheit die comt dooz de gehoozsaemheit oft dooz broederlyche liefde / is Godt so behaeghlyck datse te recht glozies mach gheneint worden.

Op eenen anderen tydt heeftse gheleert dat Godt dooz sijn verholen oordeel somwylē toelaet /

Gheoor-
saemheit
en broe-
derlijcke

laet/dat/ als yemant verkeert zijnde van ghe-
moet/met bedroch temserde/ ondersoect van
de wtuercozen de kennisse van eenighe verho-
lentheyt / dat hy somwilsen sulcken antwoort
rright/waer dooz hy hertneckigher wort inde
berkeertheyt van sijn dwalinge / ende dat ghe-
dyt tot sijn quaet / maer tot een beproeuinghe
der wtuercozenen. Daerom wort gheseyt by
den Propheet Ezechiel: Die in sijn herte stelt

Ezechiel:

*Vat datse vercrijghen die hen Godt bevelen
al comt het datse vallen.*

Hy heeft oock gheleert dooz de woorzen die
men van S. Jan singht: Haurit virus hic leta-
le, &c. Dat gelyckertwys de cracht des geloofs
S. Jan ongequetst heeft behoude vant benijn/
soo oock het pooghen bande wille die teghen de
sonde staet / betwaert de siele onbebleekt / hoe
wennigh dat het ooc is/ dat int herte gebzocht
wort tegen den wille. Dooz den beers. Dignare
Domine die isto, &c. Heestse geleert dat waer in
oock de mensche hem Godt beveelt / hem bid-
dende dat hy hem van sondē beware/ al waert
dat den mensche dooz het verbozghen oordeel
dochte dat hy peuers in swaerlijck gesondicht
hadde / soo en sal hy nochtans soo niet sondi-
ghen/ oft de gratie Godts sal hem als eenen
stock onderhouwen dat hy altijd lichter toe-
leetwesen sal keeren.

Hoe dat
een men-
sche aen
Godt de
benedictie
gheeft.

Een yeg-
lijck moet
sorge dra-
gen voor
sijnen na-
sten.

Als gesongen wert het Respons. Benedicens,
&c. so stontse booz den Heere inden persoon van
Noe begheerende de benedictie/ de welke ver-
regen hebbende/ schein de Heere wederom de
benedictie te verespichen/ waer dooz sy gheleert
heest dat de mensche alsdan den Heere de beno-
dictie geeft/ als hy in syn ghepeps seyt/ dat het
hem leet is dat hy opt synen Schepper ver-
gramt heest/ ende syn hulpe versoekt dat hy
voortaan de sonde mochte schoutwen. Tot
welcke benedictie de Heere der hemelen danck-
baerlyck diep om leeghe hem burchende heest
verthoôt dat die hem so aengensaem soude zyn/
al oft alle syn alicheydt daer dooz volbrocht
wert. Item dooz dat woort: Vbi est Abel frater
tuus, &c. heestse verstaen dat de Heere van
elck religieus versoekt/ elck werck dat gebaen
woort van synen naesten tegen de Religie/ t'welc
hy eenighins soude connen verhoeden hebbē/
t'zj dooz hem te bermanen oft het seluighe aen
de ouerste kennelijck te maker. Ende dat de
ontschuldige/ dooz de welke somnige seggē:
Ten is my niet bevolen dat ic een ander soude
straffen: Ende oock ick ben argher dan hy/ soo
wepnigh helpt hy Godt/ als geholpen heest die
van Cain/ die geseyt heest: Ben ick mijns broe-
ders bewaerder. Want een yegelc is schuldich
booz Godt sinen broeder vant quaet te treckē/
ende tot het goet te verboozderen/ ende so wan-
neer hy dat tegen syn conscientie versuynt/ soo
sondicht hy teghen Godt/ ende ten helpt hem
niet dat hy seyt/ dat het hem niet bevolē en is/
want waerachtelijck ist hem van Godt na dat
syn ghemoet hem betuyghs bevolen/ ende ver-
suynt

supme hy dat/soo salt Godt van hem verfoet-
 ken/ende dat somtijts swaerder als bande siele
 van synen Pzelaet die niet teghenwoordich en
 is/oft is hy teghenwoordich/daer niet op ghe-
 merckt en heeft. Waer ouer de H. Schrijuere
 dreyght/seggende: Vvee, wee dier doet, wee, wee
 dier consenteert. Maer sulcken een consente-
 rende sondicht die dooz de vingeren slet/als hy
 veropenbarende den lof Godts soude moghen
 verboozderen.

*Soo Wie de rechtveerdicheydt voorstaet om de
 Religie Wil, die becleedt Godt.*

Doozt Respons. Induit me Dominus, &c.
 Heeftse verstaen dat soo wie met woorden oft
 werken beneersticht om de Religie te verbooz-
 deren/ende met bescheydenhepdt de rechtueer-
 dicheydt booz te staen/die cleedt den Heere/als
 met het cleet des salicheyds/ende dat opt ciet-
 lichste /ende Godt salt hem verghelden int ee-
 wigh leuen naer de milthept van syn Coninc-
 lijcke gaefgunsticheydt / hem omhangende het
 cleedt des blijschaps/ende tot vermeerderinge
 vanden loon sal hy hem verciereu met de croo-
 ne vande geestelijcke glozie. Maer sonderlinghe
 heeft sy verstaen/dat soo wie verboozderende
 het goet ende de Religie daerom tegenhept sijt/
 soo booz Godt aengenameer is / gelijk aenghe-
 nameer is den rock aen eenen armen mensche/
 die niet alleenlyck dect / maer daer noch hy
 hem verwermt. Ende al gheschiet het dat hy
 niet op en doet die het goet ende de religie ver-
 boozdert/dooz dien dat andere hem beletten:so
 ist nochtans dat synē loon geenssins daerom
 by Godt vermindert sal zijn.

*Als ghesongen wert het Respons. Vccauit
 Ange-*

De Engelen om.
eingelen
de vtuer
coren om
hem te
bevaren
De ontrec
kinge van
de Engel-
sebe hoe-
de is tot
vermeer-
deringhe
vande ver-
geldinghe
der vt-
uercoren

Angelus Domini, &c. Heeftse verstaen als dat de scharen der Engelen (wtens behoedenisse ter vollen bestandich is) omcingelen de wtuercozen om hen te beschermen. Maer de Heere dooz sijn Waderlycke doozsinnicheyt die schozst somwylen de behoedinghe op/ oin dat hy wilt toelaten dat sijn wtuercozen in eenighe saken souden ghetemteert worden / om datse des te glorieuslijcker souden gheloont worden / als hem meer benomen zijnde de Engelsche behoedinge ende bescheringhe Godts/ sy als dooz hun eygen craecht triumpheren.

De verdiensten des ghehoorsaemheys.

Item doozt verbolgende Respons. waer dooz men singt/ Vocauit Angelus Domini Abraham, &c. Heeftse verstaen dat ghelijck Abraham als hy sijnen arm westreckte om de ghehoorsaemheyt te volbrengen/ heeft verdient vanden Engel gheroeppen te worden/ soo oock den wtuercozen als hy sijnen moet buyght tot eenigh smaer werck om Godts wille sijnen vollen wille daer toe boeghende/ terstont soo verdient hy vertroost te worden / oock soo betuyghende sijn eygen conscientie / mits dat de soericheydt vande Goddelijcke gratie hem toelacht / ende dat is een gaue waer mede de onwederhouwelijcke miltheyt Godts boorzoint den ewighen loon/ waer dooz elck een sijnen eyghen loon sal hebben na sijnen arbeyt.

Alse op eenen tijt ouerstoech den tegenspoet vande boozleden tijden / heeftse den Heere ghebraeght waerom dat hy toe liet datse van sommige op dien tijt ghequelt wert. De Heere heeft gheantwoort: Als de Waderlycke hant sijnen Sone wilt castyden/ soo en can die roede gheen weder-

wederſtant doen. Daerom wilde ick wel dat mijn wtuercozen nimmermeer de ſchult en ſelden op henlieden/ dooz de welcke ſy ghesup- uert worden / maer dat ſe altydt bemerkten mijn Vaderlycke liefde die geenskins en soude toestaen dat het minste windeken teghen henlieden maeyen soude / ten ware dat ick hen ewighe ſalicheyt bemerkte / dieſe ſullen betriyghen ten tijde vande bergheldinge. Ende daerom behoorden ſy medelighden met henlieden te hebben die ſomtwylen om hun ſupueringe wile beſmet worden.

*Wat maniere van offerhande d'aenghe-
naemſte is.*

Alſe op tenen tyt beſwaert met den laſt van een werck / ſeyde tot Godt den Vader: Heere dit werck offere ick u dooz uwen tenighen Sone/inde cracht vanden H. Gheest tot eenen ewigen lof/ ſoo iſſe doozt verſtant ghelwaer worden de cracht van dat woordt / te weten/ datſe dooz ſulcken meyninghe wonderlyck bouen menſchelijke weerderinghe edel ghemactht wert/ ende dat het Godt den Vader lief is t'gene hem ſoo gheoffert wort. Ghelijckerwijs/ al wat men doozt groen ſiet al groen ſchijnt/ ende doozt root al root/ ende ſoo voort van d'ander vervolgens/ ſoo oock iſt boven al aengenaemſte ende liefgetallich Godt den Vader al t'gene dat men hem dooz ſynen eenighen Sone offert.

Een begheerte die niet verhoort en wort is weerdiger dan die verhoort wort.

Alſe int gebedt verſocht vanden Heere wat het voorderde aen haer vrienden alſe dickwils dooz hen badt/ ende nochtans niet en bemerk-

H

ten

De vtu-
uerozen
vorden
ſomvrij-
len doore
gehegen
Godts vā
de men-
ſchen ge-
quelt.

Fray ghe-
lijckenis.

Gelijcke-
nisse.

Geen ge-
loouich
ghebedt
sonder
vruchten.

ten in haerlieden eenighe boozderinge: soo is hy
met dese ghelijckenisse onder-recht ghetworden
vanden Heere. Als een eleyn kindeken weder
om gebroght wort vande teghentwoozdicheydt
des Keysers / die dat rijk gemaecht heeft met
bele ende groote hoenen / ende heerlijckheden.
Wie is doch die inde ghedaente van dat kinde-
ken soude connen bespozen de vruchten van die
gifte / hoe wel dat het den getuygen genoegh be-
kent is / hoedanigh ende hoe machtigh dat het
sal worden dooz de rijckdommen die het ver-
regē heeft: Daerom en verwondert v niet dat
ghy na den lichaem niet en siet de vruchtē van
v ghebet / die ick bestiere na mijn ewighe wijf-
heyt tot noch profytelijcker incomen / ende hoe
datmen dickwilder booz pemaenden bidt / hoe
datmen oock saliger wort / want geen gheloo-
uich gebedt blijft sonder vruchten / hoe wel an
de menschen de maniere onbekent is.

De ghepeysen verciere de siele.

Sy begheerde te weten die vruchten die daer
af comen datmen sijn ghepeysen tot Godt be-
stiert / soo isse van aldus onderwesen worden:
Als de mensche sijn gepeysen ende sijn meynin-
ghe aendachteligh tot Godt stiert / so vertoont
hy aen Godt booz den thoon der glorien als
eenē spiegel van wonderlijcke claerheyt / waer
in Godt seer vrolijcken sijn eyghen veelt siet /
want hy is die alle goet instoort / en dat bestiert.
Ende hoe den mensche booz sommige beletselen
sontijts in sulcke dingē swaerder arbeyt doet /
hoe dien spiegel ghenoechlijcker hem vertoont
verciert inde tegentwoozdicheyt vande eerweerd-
dighe Wybuldicheydt / ende alle de heylighen /
ende

ende dat ſal ewich blijuen tot de glozie Godts
ende tot een ewigh verheugen door de ſiele.

*Vaerom dat op de Feestdaghen de beleiſelen
toeghelaten worden.*

Op eenen feestdagh alſſe door hooftpijn in
haren ſanck belet wert/ ſoo heeftſe ghebraeght
waer door dat het qua dat hy toeliet dat ſulck
dickwils op de feestdagen gebeurde/ ſo heeftſe
daer op ſulcken antwoort becomen : op datſe
mogelijck door de ſoeticheyt des geſancks ver-
heuen zijnde des te onbequamer soude zyn tot
de gracie. Ende sy: Heere/ v gracie soude my
deſen val mogen verhoeden. Ende de heere: het
is tot beter profijt vande menſche dat hem de
oorſake benomen wort door needdruckinghe
des beſwariucks. Want daer door waſcht hem
dobbelt verdienſte/ te weten/ des verduidicheyts/
ende ootmoedicheyts.

De ver-
duidichz
ende oot
moedichz
vvaſchen
door de
beſvatin
ghe.

De goede daet vanden goeden Wille.

Alſſe op eenen tijt ghedreuen zijnde door een
ouergroote liefde tot den heere ſeyde: Och oft
ick hadde ſulcken vier door het welc mijn ſiele
als eenighe ſmiltende ſubſtancie oock mochte
gelmolten worden/ op dat ic die v opt ſubtylſte
geheel ingieten mochte. De heere ſeyde: uwen
wille is v ſulcken vier. Door welke woorden
ſy verſtaen heeft dat de menſche door ſynen
wille heeft de volle daet van alle ſyn begeerten
die tot Godt gaen.

De cracht
vanden
goeden
wille.

De goede daet vande becoringhe.

Alſſe dickwils haer benecſtichden door
ghebedt om vanden heere te vercrijgen de wt-
roepinghe van alle gebzeken/ ſoo in haer als in

R 2 anders

andere / soo dochtet haer dichts wil dat sy dat niet volder en coste bererlijgen / dan dat de goedertierenheyt Godts ontbont die nootsakeelijheyt / diemen crijcht dooz ten verkerde ghewoonte / te weten / datse soo lichtelijcken ghequaet wederstant dede al oft haer geen swaricheydt ghewassen ware gheweest dooz de ghewoonte diemē noemt de tweede nature te zijn. Want daer in oock heeftse gekent den wonderlijcken raet vande Goddelijcke goedertierenheyt tot salicheyt van het menschelijc geslachte / dat hy toe laet op dat den hoop vande rechtelijche salichmakinghe vooz henlieden wasse / datse dooz veel gebreken swaerder aenghebochten worden / ten eynde sy des te saligher vande triumphe soudē verheughen.

Niemant en wort saligh sonder de liefde Godts.

Item soo sy in ten seker Sermoon hadde hoozen preken dat niemant salich en wort sonder de liefde Godts / want hy moet daer ten minsten wat af hebben / soo dat hy daer dooz leetwesen hebbe ende hem onthouwe van te sondighen / soo heeftse begost in haer herte te ouerdencken datter veel vande werelt scheidē die meer schynen verou te hebben dooz vreesder hellen dan om de liefde Godts. De herte heeft geantwoort / seggende: Als ickse sien doot vaken die mynder wel opt soetelijckes gedachtich zijn geweest / oft die yet verdienstelijckes gebocht hebben / soo vertoone ick my in hun wterke dooz goetdadjige goedertierenheyt soo vziendelijcken dat sy leetwesen crighen wt het binnenste hunder herten dat sy my opt vergramt hebben / waer dooz datse dan oock dooz sulcken

fulcken penitentie saligh worden/ waerom het
 my lief ware dat mijn wtuercozen my booz
 fulcken meewerdicheyt glozie gauen/te weten/
 datse onder de ghemeyne weldaden my oock
 booz dese danckten.

Dancseg.
 ginge die
 Godtaen
 genaē is .

Liefde maeckt welbehaghen.

Overdenckende eens op eenen tijt heeftse be-
 gost te kennen haer binnenste leelijcheyt/ ende
 daer in haer seluen soo te mis haghen/ datse als
 beangst begost te dubben hoe datse tot eenigen
 tijt soude connen Godt behagen hebben/ die so
 veel smetten in haer seluen bont: te meer om
 dat daer spher maer een en sagh/ dat daer de
 doozsiende ooghe ontallijcke siet. Waer ouer spher
 met dusdanighe antwoorde van Godt is her-
 troost geworden. *De liefde doet behaghen.* Hier
 dooz heeftse verstaen/ is dat inde aertsche men-
 schen de liefde soo veel bermach/ dat oock som-
 tijts die leelijck zijn behagen aen die beminnen
 om der liefden wille/ ende somtijts soo behagen
 dat de beminders dooz de cracht der liefden
 souden willen gelijck zijn met diese beminnen.
 Hoe salmen dan mistrouwen van hem die
 Godt der liefde seker is/ dat hy dooz de cracht
 der liefden niet en sal vermogen hem behaegh-
 lijk te maken die hy bemint.

*De begheerte van ontbonden te zijn om Godts
 wille wat datse verdient.*

Item alsse seer begheerde naer den Apostel
 ontbonden te wordē/ ende te zijn met Christo/
 ende ouersulcks dickwils suchte wt het diep-
 ste haerder herten tot den Heere / soo isse op een-
 nen tijt soo dooz den Heere vertroost geworden.
 Dat soo dickwils alsse met gheheelder herten
 haer

haer begheerte ouersont / om datse begheerde
 ontbonden te worden banden kercker van den
 doot. Ende nochtans daer by haren wille ver-
 setten datse int lichaem soo lange soude willen
 bliuen alst Godt soude gelieuen: dat soo die
 wilts oock de Heere by haer voeghde sijn ghe-
 heele alderheyligste leuen tot haer leuen / ende
 datse daer dooz wonderlijck volmaectt ver-
 scheen inde tegenwoordicheydt van Godt den
 Vader.

*Somtijds en ist niet van doen datmen voor de
 ghegunde gauen Godt danckt.*

Eens ouerleggende de verscheydenheyt der
 menighfoudiger gratien die haer dooz de wy-
 bloepende goedertierenheyt Gods inghestort
 waren / heeftse haer seluen als ellendich ende
 onweerdich geacht / ouermits datse die ontal-
 lijcke gauen diese van Godt ontfangen hadde
 soo onachtsaemlic verquist hadde / datse sel-
 geen vzuichten daer van gewonnen te hebben
 noch in haer seluen dooz genietinge oft danck-
 segginghe / noch in andere / aen de welcke had-
 dense kennelijck gheweest / souden heulieder
 doozfakē geweest hebben van stichtinge oft ver-
 boozderinghe inde kennisse Gods. Waer ouer-
 sy oock met sulcken leere is vertroost gewordē /
 te weten: dat de Heere somwijlen op sulcken
 maniere niet en stort sijn gauen der gratie aen
 sijn wtuercozen / dat hy begeert datse iust van
 elke gratie weerdige vzuichten moeten geuen /
 ouermits de menschelijcke vzuochte dat dieck-
 wils belet. Maer ouermits dat de ouerwin-
 bloepende mistheyt Gods haer niet en can
 wederhouden / die / hoe wel hy weet dat den
 mensche hem in alle die besonderlijck niet en
 can

tan oeffenen: soo ist nochtans dat hy dagelijcs
bermeerdert den hoop bande gratien / om dat
hy ommers soo den mensche soude toeborghen
de opgehoopte mate des salicheyts int toeco-
mende leuen. Ghelijck het plochte oock te ghe-
schieden met dese aertse dinghen die somwils
len aen een cleyn kindcken ghegeuen worden/
dat daer altyts geen profijt door en can genie-
ten: nochtans groot geworden zynde daer door
ouerbloedich is van goet: soo oock de Heere als
hy aen syn wtuercozen gratie geeft in dit leue/
so bereypt hy hen/ ende maect hen eygen het ge-
ne waer door hy sullen saligh zyn int eeuwig
ghenieten.

*Hoe aenghenaem dat het Godt is te wenschen
goede begheerten.*

Op eenen tijt haer beclagende in haer herte
datse sulcken begeerte niet en coste hebben/ alst
wel soude betaemt hebben tot den lof Godts.
Alse van Godt geleert geworden/ dat het hem
genoech is inden mensche als hy anders niet
hebben en can / dat hy met synen wille dan
heeft een groote begeerte/ ende soo grooten als
hy soude willen so grooten heeft hy door Godt.
Ende als het herte bebanght sulcke begeerte/
te weten: de wille bande begeerte te hebben/
daer heeft Godt meer ghenochten in om in te
woonen/ als yemant soude hebben te woenen
onder de bloemē bande wtspruytende ienicht
des vrolijckheydes.

De groo-
te vrucht
vandehey-
lighe be-
gheerten

Alse belet zynde door lichamelijcke cranc-
heyt ouersules traechlijcker haer tot Godt ge-
went hadde/ ten lesten tot haer seluen comende
bestwaert zynde vā gemoet/ heeftse haer beneer-
sicht/ om dat gebzeck met een oosmoedige de-
notie

uorie den Heere te belijden. Ende alffe bzeche
datse langhen tydt soude moeten arbeiden en
datse wederom de soeticheyt vande Goddelij
ke gracie soude vercrighen/ soo heeftse terston
geboelt dat de goedertierenheyt Godts tot haer
gebooght was dooz eene al te soete omheltinge
seggende: Dochter ghy zyt altyt met my/ ende
al dat myn is / dat is uwe. Onder welcke
woorden sy verstaē heeft/ dat/ hoe wel de men
sche souwijlen dooz menschelycke cranchept
sijn meyninge versuynt tot Godt te stieren/ so
en versuynt nochtans de goedertieren herma
herticheyt Godts niet/ alle onse werckē weerdich
te achten tot ewige belooninghe/ als den
wille onniers van Godt haer niet afen went/
ende de mensche dickwils leet wesen heeft van
r'gene hem sijn ghemoet berispt.

De goe
dertieren
hē Godts
tot den
mensche
vā godde
yville.

Alffe dooz eenen feestdagh gheboelde een
cranchept: so heeftse vanden Heere begeert dat
hy haer tot na den feestdagh ghesont soude la
ten/ oft ten minsten dat hy haer cranchept so
soude temperen / datse niet en soude belet wor
den om dien feestdagh loffelijck ouer te bzenge/
maer nochtans so gaf sy haer gheheel ouer den
wille Godts. Waer ouer datse sulcken ant
woorde vanden Heere ontfanghen heeft dooz
dien dat ghy dat van my begeert/ ende daer by
alles stelt in mijnen wille/ soo leyt ghy my tot
eenen wellustighen hof/ die niet beddekens der
blommen beset is / ende dooz my seer genoech
lyck. Maer weet / is dat ick v hier inne ver
hooze / dat ghy niet en soudt belet worden in
mijnen dienst/ so volge ick v tot sulcken bedde
ken/ daer ghy v meeste genoechte in hebt: maer
is dat ick v niet en verhooze/ ende ghy in lydt
saemhept volhert/ so volghet ghy my tot sulcken
bede

Aengena
mer ist
Godt dat
777 hebbe

bedden daer ick mijn beste genoechte in heb-
 be/ want ic binde meer luyſticheyt in v/als ghy
 hebt de begheerte met de beſwaringhe/ dan oft
 ghy hadt deuotie met ghenoechte.

*De ſinnelycke ghevoelyck beydt doet
 de Goddelijcke te niere.*

Eens ouerleggēde dooz wat oordeel ſommi-
 ge ſo ouerbloedich waren inde betricheyt van
 den dienſt Godts/ daer andere ſo dooze bleuen/
 heeſtfe banden. Heere diſdanighen antwoorde
 ghetregen dat het herre gheſchepen was tot de
 blyſchap/ ghelyck een waterbat tot het water/
 maer waert indien dat het bat dat water dooz
 ſommige cleyen gaetkens quain te verlieſen / ſo
 ſoudt ten liſten ydel worden/ ſoo dat het heel
 dooze ſonde mogen worden. ſo oock het herte
 der menſchen/ in hem behoudende de blyſchap
 is dat het die ypt laet dooz de lichamelijcke ſin-
 nen: te weten/ doozt ghehoorz ende geſichte/ oft
 andere ſinnen des lichaems/ doende al wat het
 belieft/ ſo cant ſo beel wel wt late gaen dat het
 ydel bliue van te verheugen in Godt. Daerom
 can elck een dat in ſyn ſeluen onderbinden. Als
 yemant wil ſien oft eenigh woort ſpreken daer
 luttel oft geen profyt in en is: ſo hy dat ter ſtont
 te weghe ſtelt/ acht hy dat als niet/ om dat het
 als water doozby vloeyt/ maer neem hy dooz
 hem om Godts wille hem te onthouwen / ſoo
 waer dat in ſyn herte ſo oock dat hy het qualij-
 ken can verdragen. Waerom als een menſche
 leert in ſulcke dingen hem ouerwinnen: ſo ghe-
 went hy in Godt hem te verheugen/ en hoe hy
 dat met ſwaerder arbeyt volbringt / hoe hy
 vruchtbariger in Godt begint te verheugen.

Als in haer ſeluen om een cleyen ſake onber-

de begeer
 te met be
 ſv vaerth z
 als de de-
 uotie met
 genoechte
 als in lat

Fray ghe
 lijckenis.

Hoe hem
 yemant
 meer van
 onprofij-
 telijcke
 dingen af
 snijt, hoe
 hy meer
 in Godt
 begint te
 verblijde.

De manis
re hoe dat
me Godt
sijn swa-
richeydt
sal offerē.

Draghelijck beswaert was: soo heeftse die ber-
stroytheyt ende berwoestheyt opgeoffert / alsme
onsen lieuen Heere berhief / tot eenen eewighen
lof: waer ouer de Heere schree haer siele te trec-
ken dooz de heylighe Hostie als dooz een tralie /
ende die als op sijn borste soetelijc neder te stel-
len / ende vriendelijck aen te spreken met dese
woorden. Siet op dit beddeken sult ghy uwen
aessem verscheppen van alle moepelijckheyt.
Maer so dicwils als ghy daer van sult wjcken
so sal v de bitterheyt des herten wederom be-
hanghen tot een salighe medelijne.

De Heere speelt minnelijck met de siele.

De crachten haer begeuende ende ouersulcs
vermoeyt zijnde / seyde tot den Heere op eenen
tijt. Heere wat salts van my ghemoeden / oft
wat hebt ghy met my booz? De Heere heeft ge-
antwoort / ghelijck een moeder haer kinderen
bertroost / so sal ick v oot bertroosten. Ende de
Heere heeft boozder gesept. Hebt ghy noyt eens-
ge moeder gesien met haer soonthen lieflijcken
spelen? Waer op alse stille swaegh / als daer
gheen memoerie af hebbende / soo heeft haer de
Heer boozgehouden sulcks alse ghesien hadde
een half iaer geleden / van een moeder die haer
cleyn kindeken lief lockte. Ende hy heeft haer
vermaent van dyp dinghen / daer op sy siende
dien tijt niet geacht en hadde. D'Erste dat de
moeder dickwils een cusken vant kindeken
begeert hadde / waer toe het kindeken naer de
teerheyt van sijn ledkens sijn beste dede ont
op te staen / seggende: datse soo met arbeyt der
beschouwinge behoorden verheuen te worden
tot de ghenietinghe van sijn aldersoetste liefde.
Een tweede dat de moeder hadde becoort den
wille

wille van haer kindeken / ſeggende : wil dy dit / oft wil dy dat / ende datſe nochtans gheen van bepen volbraght hadde / ſo teenteert Godt ſomtijts den menſche / hem de beſwaerniſſen voorbeelden / die nochtans nimmermeer en ſulle overcomen : ende nochtans daer dooz dat den menſche niet ſijnen wille consenteert / ſoo vol doet hy gendechſaem aen Godt / ende hy maect hem weerdich vande eewige vergeldinge. Ten derden dat niemant van die daer teghenwoordich waren heeft connen verſtaen die tale van het kindeken dat noch niet en coſte ſpreke / als alleenlyck de moeder. Soo oock Godt alleen die weet de meyninghe vanden menſche / ende na die / ſoo ordeelt hy hem / al verre anders als de menſchen / die alleenlijcken het wterſte be merken.

Op eenen tijt als de gedachteniſſe der vooz leden ſonden haer ſou te nedet geworpen hadde / datſe haer wterſte beſte dede om te ſchuylen / ſoo heeft de Heere hem niet ſulcken inweerdicheyt r'haerwaerts gheboghen dat het heele hemelſch hof als verwonderende hem wilde wederom trecken. Waer op de Heere geantwoorde heeft: Ick en can my geenſins wederhoutwen van haer te volgen / die niet ſulcken crachtigen treckinge des ootmoedicheyts mijn Goddelijc herte tot haer intreckt.

Ootmoedicheyde treckt de Heere.

Noteert vande lijtſaemheyde.

Begereende vanden Heere waer mede hem gheliefde datſe haer op die ure ſoude becommen / de Heere antwoorde / ick wil dat ghy lijtſaemheyt leert. Want ſy was om een ſake wil ſoer betoert. Waer op ſy: Ende hoe / ende waer dooz ſal ickſe leeren? Waer over de Heere haer tot

tot hem nemende/ als eenen goederhande meester synen teeren discipel in synen schoot/ heeft haer als dooz dyp letteren boozghehouden dyp dingen die haer tot de lichtsamenheyt behoorden moet te geuen/ segghende booz het eerste/ ouerlegt met wat een ghemeynsamenheyt dat eenen Coninck bemerckt eenen die hem bouen andere aldergelijckste is. Ende daer dooz rekent hoe dat myn liefde tot v wascht als ghy om mynent wille kyde sulcken schamperheydt als ick geleden hebbe. Tot het tweede heeft hy geseyt/ ouermerckt in wat een eerweerdicheydt dat hy gehouden wort/ van alle de huysgenooten die alderbziestste ende aldergelijckste is met den Coninck. Ende daer na rekent wat een glorie dat v inden hemel gereet gemaect wort booz de lichtsamenheyt. Tot het derde heeft hy geseyt. Ouerdenckt wat een vertroosting dat brengh aen den eenen brient het versoetende medelijden vanden anderen synen ghetrousten brient/ ende rekent daer aen met wat een ouersoeten vriendelicheydt ick seluer v vertroosten sal inden hemel / oock booz de minste gepeysen die v hier beswaren.

Die lijckes
zijn die
zijn Christi
die gelijc.

Vande processie ende versoeninghe des Vaders
met het beelt des Cruys.

DAT XXXI. CAPITTEL.

Alser een processie gehouden wert die ghestelt was booz den noot des weers/ ende so men het beelt des Cruys booz droegh als die hant Convent wederom inden chooz quamen soo heeft den Bone Godts wt dat beelt ghehoort/ dat hy seyde: *Wiet ic come met myn heyl*
om